

Makoldi Sándor (1945-2017)
festőművész, tanár, néprajzos

foto: Oláh Tibor

Debreceni szülők gyermekeként 1945-ben született Veldenben. A háború után Debrecenben, majd a budapesti Képzőművészeti Gimnázium festő szakán végezte iskoláit. Ez után az Egri Tanárképző Főiskolán földrajz-rajz, majd Debrecenben a Kossuth Lajos Tudományegyetemen néprajz szakot végzett. Debrecenben és Tokajban élt. 1977-től tagja volt a Magyar Alkotók Országos Egyesületének, majd 1991-től a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége szervezeteinek. Több mint harminc évig a debreceni Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola művészeti tanszékén tanított, végül mint docens. 2007-től nyugdíjasként is aktív művészeti tevékenységet folytatott, belföldön és külföldön voltak egyéni és csoportos kiállításai.

Családja Tokajhoz is kötötte, ott is volt műterme. Felesége néprajzos, három gyermeke restaurátor, szobrász, és régész lett. Élete végén 9 unokának örülhetett.

2017-ben hunyt el, Tokajban nyugszik.

Képzőművészeti, pedagógiai, és néprajzi munkássága (és eredményeinek publikációi) szerves részévé lettek Debrecen és Tokaj kulturális életének. Debrecenben, ahol 70 évig élt, és tevékenykedett, a város és megye díjakkal ismerte el: 1999. és 2015. Debrecen Kultúrájáért díj, 2010. Bocskai díj, 2015. Pro Urbe díj (Debrecen), de országos szakmai szervezetek tagjaként szintén részesült elismerésben. (Debreceni Tavaszi Tárlatok díjai, 2010. Magyar Művészetért Alapítvány díja). Pedagógiai munkássága elismerésül: 1990-ben „kimagasló, a közösség számára példamutató „Kimagasló Munkáért” oklevelet, 2008-ban az Oktatási és Kulturális Minisztériumtól a „Pedagógus Szolgálati Emlékérmét” kapta.

A Debrecenben töltött évei alatt, a tanítás mellett:

- kiállításokat szervezett és vezetett a Tanítóképző Főiskolán Debrecenben
- tanítványaival együtt szakmai konferenciákon képviselte a felsőoktatást
- néprajzi táborokban debrecenieikkel felmérést végzett Hajdúnánás népi hagyatékáról
- a Hortobágyon ebből kiinduló pásztorszentélyt tervezett (és festését végezte)
- Virágoskúton a Makovecz Imre-Pap Tamás tervezte épületet festette ki
- a nádudvari Kézműves Iskolát kiállításokkal, előadásokkal segítette
- a debreceni Déri Múzeumban néprajzi előadásokat, vezetéseket tartott
- a debreceni Művelődési Házban tárlatokat szervezett, vezetett, és előadásokat vállalt
- a debreceni művészeti életben a Mag csoport munkáját vezette
- a Nemzetközi Betlehemes Találkozók Debrecenbe költözése óta részt vett a szakmai munkában – s publikálta is ezen eredményeit
- 2014-ben (feleségével) az I. Székely Betlehemes Találkozó meghívott előadója volt – mint debreceni városvédő, a Városszépítő Egyesülettől megkapta a „Debrecenért” oklevelet

Halála után életművének (néprajzi gyűjteményének) egy részét a család letétbe helyezte Tokajban. Életművét Tokaji-, és Debreceni-, valamint a Hajdú-Bihar megyei Értéktárba is felvették. Kiállításainak és publikációinak jegyzéke:

Önálló és fontosabb csoportos kiállításai:

- 1960-tól Debreceni Őszi Tárlatok
- 1968. Főiskolások Országos Tárlata, Miskolc
- 1969. Tokaj, Műv. Klub (Pap Gizellával, Szilágyi Imrével)
- 1971. Budapesti Műszaki Egyetem Vásárhelyi Pál Kollégiuma (önálló)
- 1971. Eger, Művelődési Központ (önálló)
- 1972. Debrecen, TIT Klub (betiltották)
- 1973. Budapest, Postás Műv. Ház
- 1975. Balassagyarmat, Horváth Endre Galéria.
- 1976. Kandó Kálmán Villamosipari Műszaki Főiskola Diákotthona, Budapest.
- 1977. Szikszó, Műv. Központ.
Sátoraljaújhely, Műv. Ház
Miskolc, Műszaki Egyetem
- 1978. Szolnok, Komarov Terem
Tiszaújváros, Műv. Ház
- 1979. Tokaj, Templom Galéria
Hajdúnánás, Műv. Központ kisgalériája
- 1980. Tatabánya, Kernstok Terem.
- 1981. Hajdúböszörmény, Műv. Központ
Kölcsey F. Műv. Központ, Debrecen (Csutoros S, Győri L, Kígyós S, Tilless B)
- 1982. Hajdúnánás, Tungsram Klub
- 1983. Debrecen, Tanítóképző Főiskola
- 1984. Debrecen, Csokonai Színház
- 1985. Miskolc, Miskolci Galéria
- 1986. Kiskunhalas, Csontváry Stúdió (Makoldi Gizellával)
Sárospatak, a Művelődés Háza
Szerencs, Rákóczi Vár
- 1987. Debrecen, KLT Egyetem díszudvara (Földi Péterrel)

1988. Debrecen, Agráregyetem (tanítványokkal)
1989. Gödöllő, Derecske, Hosszúpályi (tanítványokkal)
Tionville (Franciaország, tanítványokkal)
Debrecen, Elán Galéria (családi)
Sárospatak, I. Zempléni Nyári Tárlat (Tokaj város díja)
1990. Tokaj, Templom Galéria (családi)
Balassagyarmat, Horváth Endre Galéria (Makoldi Gizellával)
Landsberg (Németország, K-európai művészekkel)
1991. Dr.Kettesy Ált.Iskola, Debrecen (tanítványokkal)
1992. Hajdúböszörmény, Műv. Ház (tanítványokkal)
„Magyar Mitológia Tárlat” Debrecen, KLTE
Bodrogeresztúr (családi)
Sárospatak, Putnok, Győr, Kazincbarcika, Hajdúszoboszló (családi)
Budapest, Szlovák Kultúra Háza (családi)
1993. BMW Werk, Dingolfing (Németország)
Debrecen, Tanítóképző Főiskola
1994. „Ezüst négyszög” Kárpátok Eurorégió kiállítása, Przemysl (Lengyelország)
„Európa elrablása” Budapest, Vigadó
1995. Budapest, Duna Galéria (egyéni)
Debreceni Tavaszi Tárlat (Magyar Képző- és Iparművészek Szöv. nívódíja)
Szentendre, Vince Galéria (egyéni)
Hatvan, Hatvani Galéria (egyéni)
Debrecen, KLT Egyetem díszudvara (egyéni)
1996. Budapest, Budatétényi Galéria („Táltosnéző”) családi
Balatonlelle, Győr („Sámán és táltos jelképek...”)
Szerencs, Rákóczi Vár (egyéni)
1997. Przemysl (Lengyelország) egyéni
1998. Debreceni Tavaszi Tárlat (Tavaszi T.díja)
„Mag” csoport kiállítása, Mű-Terem Galéria, Debrecen
„Ezüst négyszög” III. Eurorégió kiállítása, Przemysl (Lengyelország)
„Zene szemeinknek” Pécs (MATÁV kiállítás)
1999. „Zene szemeinknek” Győr, Miskolc, Debrecen, Budapest Vigadó Galéria
„Mag” kiállítás, Miskolci Egyetemi Galéria (családi)
Nyíregyháza, Városi Galéria (egyéni)
2000. VI. Zempléni Nyári Tárlat, Sátoraljaújhely (Sátoraljaújhely díja)
Debrecen, Mű-Terem Galéria (családi)
„Debreceni grafika 200 éve” Debrecen, KLTE
„Ezüst négyszög” IV. Eurorégió kiállítás: Przemysl (Lengyelország),
Lvov(Etnografiai Múzeum, Ukrajna), Kassa (Városi Galéria)
2001. Budatétény (Önálló-millenniumi kiállítás)
Budapest, Vigadó Galéria (Képz. Szövetség csoportjával)
„Távol-kelet, távol nyugat”- Szentendre (meghívásos)
Mű-Terem Galéria, Debrecen (Makoldi Sándor Gyulával)
The First International Friendly Art Exhibition in Toyama (Japán)
XVI. Miskolci Téli Tárlat, Miskolc
2002. Tavaszi Tárlat, Debrecen
Zempléni Nyári Tárlat, Szerencs, Múzeum
„4 ország művészete” (Japán, Kína, É-Korea, Hajdú-Bihar m.) Debrecen
„Képvilág-világkép” (Képz.Szövetség Festő Szakosztály Kiállítása) Budapest,
Pataky Műv.Központ

- „Kettő” (Képz. Szövetség Festő Szakoszt. Kiállítása) Budapest, Újlipótvárosi Klub-Galéria
- „Erőhívás” (Családi tárlat) Rév-Komárom (Szlovákia) Limes Galéria
2003. Atilla emlékkiállítás, Kecskemét, Cifra palota
Debrecen bemutatkozik... Budapest, Nemzeti Színház
XVII. Miskolci Téli Tárlat, Miskolci Galéria
2004. Dialógus 2004. (a Szövetség Festő Szakosztálya kiállítása) Zenta
Zempléni Nyári Tárlat, Tokaji Galéria
„Négy nemzet” tárlata, Liaoning, Kína
Egri évek, Eger, Művészetek Háza (egyéni)
Szkíta kincsek nyomában (kiállítás meghívottaknak) Debrecen, KLTE
„Organikus művészet” I. Budapest, Képzőművész Szövetség székháza
„Kezdetektől napjainkig” TK, Debrecen
2005. XIV. Debrecei Tavasz Tárlat, Debrecen, Medgyessy F. Múzeum (Főnix díj)
Visszatekintő tárlat, Miskolci Galéria, Miskolc
XVIII. Miskolci Téli Tárlat, Miskolc, Miskolci Galéria
Tanítóképző Főiskola, Debrecen (önálló)
2006. „Organikus művészet” II. Budapest, Várnegyed Galéria
Debrecen, Dóczy Gimnázium (önálló)
„Csak tiszta forrásból” Bartók B. születésének 125. évfordulója, Budapest,
Erdős René Ház (XVII. kerület díja)
XV. Debrecei Tavasz Tárlat, Debrecen, Medgyessy F. Emlékmúzeum
„Négy nemzet kiállítása”, Debrecen, Arany Bika
XI. Táblaképfestészeti Biennálé, Szeged, Olasz Kulturális Központ
Incitato Művészklub zárókiállítása, Kézdivásárhely, Céhtörténeti Múzeum
XIX. Debrecei Országos Nyári Tárlat, Debrecen, Kölcsey Központ
II. Nemzetközi Képzőművészeti Biennálé, Szolnok, Szolnoki Galéria
Organikus művészet. III. Szentendre, Műhelygaléria
„1956 Békéscsaba”. Ifjúsági Ház
„Oradea-Debrecen”, Kortárművészeti Szalon, Nagyvárad, Körösvidéki M.
„Boldoganyánk” Kaposvár, Vaszary Galéria
2007. „Organikus művészet” IV. Dobogókő, Manréza Spirituális és Kulturális Közp.
„Nagyfiúk” Debrecen, Mű-terem Galéria
2008. Kőrösi Csoma Sándor Társaság kiállítása, Kovászna (Háromszék)
Családi kiállítás, Bodrogkeresztúr, Faluház
Organikus művészet V. Debrecen, Belvárosi Galéria
2009. „Csoma” Kovászna
Tóth Ferenc emlékére, Kézdivásárhely
Tanárok kiállítása, Dóczy Gimnázium, Debrecen
„Sorskérdések” Ady, Csontváry, Mednyánszky emlékére – A ’56 terem,
Debrecen (Győri László szobrászművésszel)
2010. XIX. Tavasz Tárlat, Debrecen
Ady E. Műv. Ház: Győri Lászlóval közös kiállítás, Nádudvar
Ráczy György barátai, Hajdúszoboszló, Szoboszlói Galéria
Nemzetközi baráti kiállítás (Kína, Japán, Magyarország) Debrecen, Kölcsey K.
Jubileumi tárlat, Belvárosi Galéria, Debrecen (önálló)
2011. XX. Tavasz Tárlat, Debrecen (Debrecen Város Önkormányzatának Fődíja)
Balmazújváros, Műv. Központ (önálló)
„Szarvasének” Debrecen, Sesztina Galéria (önálló)
XXI. Debrecei Országos Nyári Tárlat

2012. XXI. Debreceni Tavasz Tárlat (Főnix Kft díja)
Kép-rajz-néprajz kiállítás, Tokaj, Tourinform
„Hazatérő” (Kortárs művészek a szerves műveltség jegyében) Újkígyós
Bálványosi Művésztelep kiállítása, Debrecen, Kossuth u. 1.
2013. Vókonya (Kápolna festés)
2014. Mag-csoport kiállítása, Debrecen
Nagyvárad (önálló), Partium Keresztény Egyetem
XI. Zempléni Nyári Tárlat, Szerencs (Tokaj Város Díja)
VI. Egyetemi Művészeti Tárlat, Debrecen (KLTE)
2015. Jubileumi tárlat (önálló) Debrecen, DMK. (Debrecen Kultúrájáért díj)
„Magyar mitológia” – 70 éves jubileumi tárlat Eger, Trinitárius templom
2016. „Kincses padlás”- állandó néprajzi kiállítás (Tokaji Múzeum) Tokaj
Az 1959-63-as Képzőművészeti gimnáziumi osztály kiállítása (Csepel Galéria)
2017. „Organikus művészet” Széphárom Galéria, Budapest
„Megidézett örökségünk” (Válogatás a Tavasz T. díjazottjainak munkáiból)
Debrecen, Kölcsey Központ
XXVI. Debreceni Tavasz Tárlat (Debreceni Önkormányzat díja)
Tarczal Családi tárlat,
Schweinfurt önálló – (Event Galéria) Németország
Sz. László legenda. Nagyvárad, Vár

Díjak:

1989. Tokaj város díja (I. Zempléni Nyári Tárlat) Sárospatak
1995. Magyar Képző-, és Iparművészek Szövetségének nívódíja (Debreceni Tavasz T.)
1997. Alkotói ösztöndíj, Debrecen
1998. VII. Debreceni Tavasz Tárlat díja
1999. Debrecen Kultúrájáért díj
2000. VI. Zempléni Nyári Tárlat díja
2001. Debrecen „Alkalmazói ösztöndíj” (néprajz)
2005. XIV. Debreceni Tavasz Tárlat díja
2006. Bartók pályázat - XVII. kerület díja
2010. Hajdú-Bihar Megye „Bocskai Díja”
2010. Magyar Művészetért Alapítvány díja, Budapest
2011. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Fődíja (XX. Tavasz Tárlat)
2012. Főnix Rendezvényszervező Nonprofit Kft. Díja (XXI. Debreceni Tavasz Tárlat)
2014. Tokaj Város díja (XI. Zempléni Nyári Tárlat)
2015. Debrecen Kultúrájáért díj
és Pro Urbe díj (Debrecen)
2017. XXVI. Tavasz Tárlaton Debrecen Önkormányzat díj

Emlékkiállítások:

2018. „Újraírt népművészet” (népi alkotókkal) Debrecen, Kossuth u.1.
2018. „Újraírt népművészet” (Hagyományok Háza) Budapest
2019. „ Korai művek” Debrecen, Kölcsey F. Műv. Központ
2020. „Égmérték” (gyűjteményes) Kölcsey F. MK
2020. „Makoldi vonal” Debrecen, Kossuth u.1.

Publikációk:

(képzőművészeti, néprajzi, pedagógiai)

1976. Káplár Miklós húsvéti tojásai. in: Honismereti írások a Hajdúságból II. (Hajdúsági Közlemények 6.) szerk.: Nyakas Miklós, 28-29. Hajdúböszörmény
1977. „Nézzük meg együtt” Apollónt és a teknősbékát (A tartalom és a forma viszonyáról egy szőnyeg és egy szobor kapcsán) Művészet, 1977/7. 34-35.
1978. Meseillusztrációk – ahogyan a gyermek csinálja. Művészet, 1978/9. 26-29.
1979. A minőségek hierarchiája (avagy Csontváry és a forgatott perspektíva) Művészet, 1979/1. 16-19.
- Az Igazság és a Hamisság utazása (meseelemzés). Palócföld, 1979/3. 22-23.
1982. Tovább a tiszta forráshoz (Egy rajzpedagógiai kísérlet eredményei) Művészet, 1982/1. 9-12.
- Egy szuszék etnológiai elemzése (Makoldi Sándornéval) in: Néprajzi Tanulmányok, szerk: Balassa I.-Ujváry Z.-Módy Gy, Debrecen, 483-503.
- Ungarische gezimmerte Truhen aus Gömör. in: Ethnographica et folklorisztica Carpatica 5-6. szerk.: Ujváry Z. Debrecen, 115-131.
1988. A népművészet alkotás-pszichológiájáról (Három fafaragás elemzése a tartalom és forma egységében) (M.Pap Gizellával) in: HOM Évkönyve XXV-XXVI. Miskolc, 683-695.
1989. Gondolatok a magyar ácsolt szekrényeken látható jelek értelmezéséről. Debrecen
1992. Gondolatok a Dél-gömöri házormok és tornácok ékességeiről. in: Kultúra és Tradíció II. szerk.: Viga Gyula, Miskolc, 667-678.
- Kelet-magyarországi népszokások a téli ünnepkörből. Makoldi Sándornéval (szerk.) Kölcsey F. Tanítóképző Főiskola és a „Vándor” közös kiadása, Debrecen,
1994. A világ képe szarutárgyakon. in: Zománc-katalógus, szerk.: Pap G. Kecskemét, (M.Pap Gizellával)
- „Az Igazság és a Hamisság utazása” (népmese elemzés) in: Csodakút, szerk.: Pap Gábor, Pontifex Kiadó, Debrecen, 143-150.
- A pipákról. in: Pipaszó (négy világrész pipái) szerk.: Pap Gábor, Debrecen, 1994.
- A Hortobágy beüzent Debrecenbe. in: Magyar képrovók, szerk.: Makoldi Sándor, KLTE kiadása, Debrecen, 1995. 16-17.
1996. „Fehér rózsza Mária” (Apokrif imák) Makoldi Sándorné bevezetőjével, Makoldi Sándor rajzaival) Debreceni Bibliofil Műhely, Debrecen,
1997. A regőlésről (Makoldi Sándornéval) in: „Találnál csodafiu szarvast”, szerk.: Buka László, Magányos Kiadó, Debrecen
- A szerves műveltség oktatási lehetőségei és szükségessége az iskolában. Főnix 3-4. (Pedagógiai szám) szerk.: Farkas Zoltán, Debrecen, 17-24.
2000. Jelen jel. in: Élő táj I. (Válogatott írások természetről, térről, teremtésről) szerk.: Buka László, D-Nyírség Bihari Tájvédelmi és Kult. Egyesület, Debrecen. 117-127. (Makoldi Sándornéval)
- Síppal-dobbal, avagy rosta lyukával? in: „Kiálts telyes torokal” (Képek és írások Pap Gábor művészettörténész 60.születésnapjára) (Makoldi Sándornéval) Budapest. 203-213.
2001. A világ képe alföldi pásztor-szarukon. (Főnix Könyvek 31.) Debrecen,
2002. Debrecenért, Városkoszorú. in: Élő táj II. szerk.: Buka L-Gyarmathy I. D-Nyírség Bihari Tájvédelmi és Kult. Egyesület, Debrecen, 34-36.
- Dunaisten keresztfia (meseelemzés) Főnix Könyvek 39. Debrecen. (Pap Gáborral)

2002. Régi ácsolt ládáinkról. in: Mir-susne-xum I-II.(Tanulmánykötet Hoppál Mihály tiszteletére) szerk.: Csonka-Takács E-Czövek J-Takács A. Akadémiai Kiadó, Budapest, 393-406.
Tükrös – a világ tükre. Főnix 2002/13. 30-33.
2003. Éltetőnk a Nap I. (A téli ünnepkör) szerk.: Makoldi Sándor. KFRTF kiadása, Debrecen
2003. Rácz György kiállításának megnyitása. Szókimondó, Hajdúszoboszló, 2003/7. 18-19.
2005. Töprengés Rácz György alkotásai előtt. in: Rácz György képzőművész (szerk.: Gömör Béla) Budapest, 40-43.
Dunaisten keresztfia. in: „Aki nem hiszi, járjon utána” (Népmesetanulmányok) Főnix Könyvek 64. Debrecen
2006. Éltetőnk a Nap II. (szerk.: Makoldi Sándor) Debrecen, (A tavaszi ünnepkör népszokásai és pedagógiája) Debrecen
Szerves rajzoktatási kísérlet a KFRTKF 1975-2005. éveiben, dióhéjban. in: Tanulmányok. Kölcsey F. Ref. Tanítóképző Főiskola, Debrecen, 96-100.
2007. Sugallat (hagyományaink éltető ereje) Főnix Könyvek 69. Debrecen, (Makoldi Sándornéval és Szabó Antóniával)
2009. Szentély egy mesének (Vallomás a „Dunaisten keresztfia” kép-sorozatokról) in: „Kiálts (még) telyes torokal!” Budapest, 273-288.
2010. Gyermekrajzok Kecskeméten. in: 80 év Isten tenyerén, szerk.: Molnár Z-Németh Zs-Vass Csaba, Budapest, 702-707. Makoldi Sándornéval
2011. Fafaragóink remekei az ácsolt, figurális, kelengyés ládák. in: A fa a népi építészetben régen és ma. szerk.: Románné R. Valéria-Varga Tamás, Sopron, 161-176.
2012. A minőségek hierarchiája, avagy Csontváry és a forgatott perspektíva. Dobogó, (IX. évf. okt.-dec.) 28-38.
2015. Fényszentély a vókonyai pusztán. Két Hollós Kiadó, Budapest

Emlék-kötetek:

2019. Makoldi Sándor-Makoldi Sándorné: A gyermekrajzok és a népművészet kép-beszéde Fejlesztő Pedagógia 30, évf. 2019/4-6. 60-77.
2019. Makoldi Sándor-Makoldi Sándorné: Két világ határán (a székelykapuk üzenete) Két Hollós, Budapest
2020. Makoldi Sándor (1945-2017) Gyűjteményes katalógus (szerk.: Makoldi Sándorné), Debrecen
2021. Makoldi Sándor: Szuszékokra rótt üzenet. (Ősi bútorunk, az ácsolt láda jelei) Háttárs Kft. Debrecen